

Samling for utviklingsaktører

20. April 2023 kl. 14 – 15.30

Aktiv læring

Tverrfaglige temaer i praksis

Klikk på de tre prikkene på eget bilde.
Velg rename og skriv inn skolenavn.

Bidra til økt forståelse for hvordan læringsprosesser kan se ut når elevene deltar aktivt i å diskutere dilemmaer som ikke har et klart svar.

➤ Inspirasjon og innspill til profesjonsfellesskapets videre arbeid.

NATURFAGSENTERET

UNIVERSITETET
I OSLO

REGIONALT
SKOLEEIERSAMARBEID ØST

Innhold

- Introduksjon av planleggingsverktøy og oppsummering av aktiviteter gjennomført på samlinger
- Arbeid ved egen skole: Videre planlegging av samarbeid om tverrfaglige temaer og undervisning knytta til disse.
- Kort om resultatene fra en FoU-rapport om elevmedvirkning og hvordan dette henger sammen med "Aktiv læring, tverrfaglige temaer i praksis"

Oppsummert har vi på samlinger vært igjennom:

- Samfunnsutfordringer/ tema innen de tverrfaglige temaene
- Komplekse og verdilada problemstillinger
- Fag og samarbeid på tvers av fag
- Elevutbytte og vurdering
- Handlingskompetanse
- Didaktikk som egner seg og som bygger på fagdidaktikken
- Ulike forskningsfunn og læringsaktiviteter som støtter opp om undervisning innen komplekse og verdilada problemstillinger

	Verktøy for å bygge opp undervisning og vurdering verdilada	Verktøy for å bygge opp undervisning og vurdering knytta til en kompleks og verdilada problemstilling der flere fag inngår
Problemstilling	TEMA Problemstillingen Kompleks og verdilada problemstilling	TEMA Samfunnsutfordringer innen de tverrfaglige temaene kan handle om mange forskjellige tema. Tema knyttet til samfunnsutfordringer er komplekse og diskusjoner knyttet til disse har belysning fra mange forskjellige perspektiver. Kanskjen i dette planleggingsverktøyet er bærekraftig utvikling, hvor demokrati, medborgerskap og folkehelse er en naturlig del. Kan temaret være aktuelt både lokalt og globalt? Kan det ses på både i fortid, nåtid og fremtid? FAG Hvilke fag kan bidra til at elevene kan forstå, undersøke og ta stilling til problemstillingen? La problemstillingen bestemme hvilke fag som brukes inn i dette tverrfaglige arbeidet. Sett gjerne opp en tabell over fag og tilhørende kompetansemål. Diskuter hvordan de ulike fagene er med på å gi elevene den kompetansen de trenger for å gå i dybden på problemstillingen. Foreslå ulike problemstillinger knyttet til temaret dere har valgt. Diskuter hvordan hver enkelt kan være autentisk og engasjerende for elevene der ulike scenarier kan veies opp mot hverandre. Diskuter om problemstillingene er: • knytta til en kompleks samfunnsutfordring som inkluderer både sosiale, økonomiske og miljømessige perspektiver • forbundet med ulike interesser og oppfatninger? • verdilada og åpner opp for meningsbrytning? • forbundet med usikkerhet om årsak og løsning? • forbundet med og påvirkes av holdninger og handlinger? Velg den problemstillingen dere opplever som det beste utgangspunktet for det videre arbeidet.
Handlingskompetanse	Hvilke kunnskaper skal elevene ta i bruk? Hvilke holdninger skal elevene få hjelp til å utvikle?	Elevene skal få kunnskap om: • Fagspesifikk og tverrfaglig kunnskap innen den sosiale, økonomiske og miljømessige dimensjonen av bærekraftig utvikling. Dette kan inkludere demokratisk medborgerskap og folkehelse. Elevene skal støttes til å utvikle: • kognitive, kreative, sosiale, praktiske og kommunikasjonsmessige ferdigheter Elevene skal støttes til å: • reflektere over normer og verdier som ligger til grunn for handlinger • utvikle engasjement i saker uten klare svar • utvikle tro og håp for fremtiden • utvikle vilje til å handle
Undervisning	HVA (tverrfaglig og helhetlig)	HVA (tverrfaglig og helhetlig) HVORDAN (åpen og utforskende tilnærming) Læringsarena & samarbeid med eksterne aktører
	• Inkludere miljø, økonomi og den sosiale dimensjonen og hvordan de henger sammen. • Integre fortid, nåtid og framtidskonsekvenser. • Fokus på både lokale, nasjonale og globale forhold og perspektiv.	• Slippe til ulike perspektiv og meninger i de problemstillingene elevene arbeider med. • Fokus på deltakelse og kritisk refleksjon. • Bidra til at elevene har innflytelse og medbestemmelse.
		• Hvilke ulike læringsarenaer vil vi bruke? Hva kan de ulike arenaene bidra med inn mot problemstillingen? • Hvilke eksterne aktører kan være aktuelt å bruke? Hva kan den enkelte eksterne aktør bidra med innenfor denne problemstillingen?
		Trinn og klasse: Lærere involvert:

Praksiseksempel: Solvang skole

Verktøy for å bygge opp undervisning og vurdering knytta til en kompleks og verdilada problemstilling der flere fag inngår

TEMA

Nærområde. Planlagt turvei rundt Eivindsvatnet – hvilke konsekvenser får dette økonomisk, sosialt og miljømessig

FAG

Norsk, naturfag, samfunnsfag, kroppsøving

Problemstilling

Problemstillingen

Kompleks og verdilada problemstilling som ikke har et tydelig klart rett svar.

Bør det lages turvei rundt hele Eivindsvatnet?

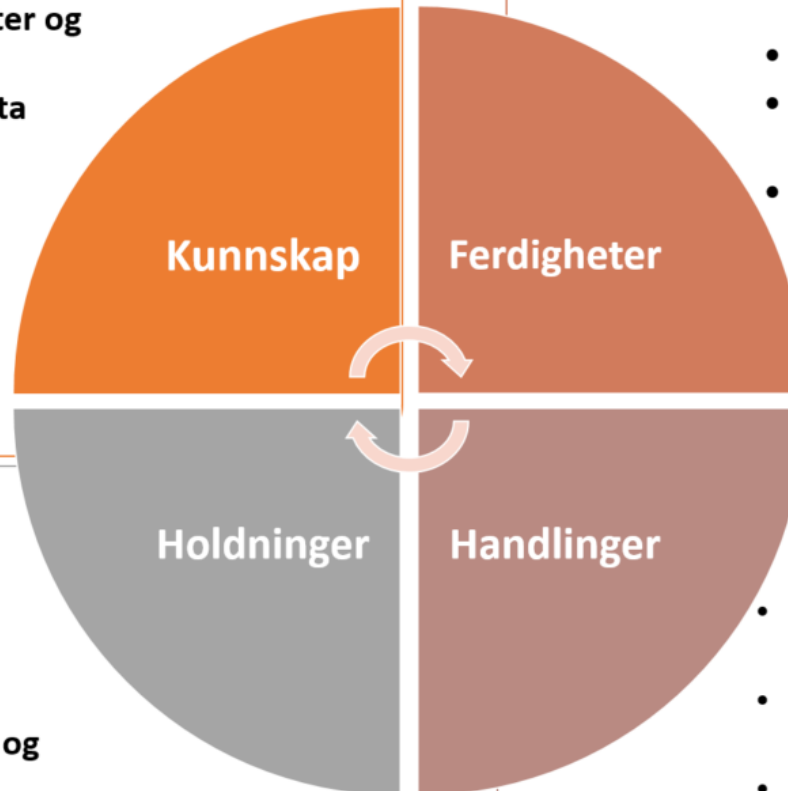

Solvang skole: Elevutbytte

Handlingskompetanse

- ulike naturtyper
- konsekvensene for planter og dyr i området
- analyse av statistiske data
- demokratisk deltakelse og lokalpolitikk
- begrepet bærekraftig utvikling
- kjennetegn på gode argumenter

- danne egne meninger
- engasjement, respekt og omsorg
- åpne for ulike interesser og behov

- planlegge en spørreundersøkelse
- gjennomføre feltarbeid
- lage tabeller og diagram (Excel)
- finne og vurdere argumenter
 - vurdere ulike alternativer
 - bruke kart

- diskutere fordeler og ulemper ved turveien
- skrive en argumenterende tekst
- forslag til trasé
- sporløs ferdsel

Solvang skole: Undervisning

Undervisning

HVA
(tverrfaglig og
helhetlig)

Problemstillingen kan belyses fra både en sosial, økonomisk og miljømessige side (bærekraftkobling).

Det er en problemstilling som skaper diskusjoner i nærmiljøet og i media. Det er interesser både for og i mot (autentisk).

HVORDAN
(åpen og
utforskende
tilnærming)

Lærerne legger opp til at elevene kan utforske saken fra ulike sider (SØM), ulike interesser i saken (aktører).

Snakke om hvilket forhold eleven har til området fra før. Snakke om hvilket forhold andre har til området.

Delta i utforskende samtale om problemstillingen.

Læringsarena &
samarbeid med
eksterne aktører

Eivindsvatnet er like ved skolen og i gåavstand til uteskoleområdet. De fleste elevene kjenner området fra før (nær elevenes hverdag, lokalt).

Lærerne skal ta kontakt med en biolog for å undersøke arter rundt vannet. Ta kontakt med en landskapsarkitekt.

Arbeid ved egen skole

Evaluering av Dekomp

Positivt

- Statsforvalterne, UH-miljøene, og lokale aktører er positive til formålet ved ordningen.
- Partnerskapet mellom UH og skoleeier fremheves som et av de mest innovative trekkene ved ordningen.

Hovedutfordring

- Hvordan skal man sikre at kompetanseutviklingstiltak forankres og videreutvikles i profesjonsfellesskapet ved skolene

Svar: Ansvarliggjøring av skoleledere, skoleeiere og nettverk

Videre arbeid i profesjonsfelleskapet

«De lærerne som deltok i nettverket til Den naturlige skolesekken ledet øktene ved egen skole og tok utgangspunkt i ulike aktiviteter og verktøy som de hadde prøvd ut selv på samlingene.»

«Det var viktig at hver enkelt lærer skulle få mulighet til å reflektere, diskutere og delta i en prosess, ikke bare få servert et ferdig foredrag og en oppskrift. Lærerne som ledet samlingene valgte derfor tenk-par-del metoden.»

«Etter hvert som hele kollegiet utviklet seg sammen kom det frem andre innfallsvinkler som kunne knyttes til flere fag. Årshjulet var utgangspunkt og en rettesnor for hvilke aktiviteter som skulle gjennomføres når, men ved hjelp av blant annet planleggingsverktøyet (plakaten) ble det mulig å legge til rette for en mer helhetlig undervisning. Med fokus på kritisk tenking og dialog og meningsbrytning ble det for eksempel mer relevant både for norsk og KRLE.»

Arbeid i skolegrupper

Verktøy for å bygge opp undervisning og vurdering knytta til en kompleks og verdilada problemstilling der flere fag inngår

	TEMA	FAG	
Problemstilling	Problemstillingen Kompleks og verdilada problemstilling som ikke har et tydelig klart rett svar.		
Handlingskompetanse	Hvilke kunnskaper skal eleven ta i bruk?	Hvilke ferdigheter skal eleven øve på?	
	Hvilke holdninger skal eleven få hjelp til å utvikle?	Hvilke handlinger skal eleven vise?	
Undervisning	HVA (tverrfaglig og helhetlig)	HVORDAN (åpen og utforskende tilnærming)	Læringsarena & samarbeid med eksterne aktører

 NATURFAGSENTERET

Trinn og klasse: _____
Lærere involvert: _____

Tabell med økter

- Temaer og verktøy gjennomført på samlinger i Dekomp

Aktivitet på samling med kort forklaring	Verktøy til bruk i kollegiet (hvordan bruke det i kollegiet)	Organisering på egen skole
Økt 1: Kjennetegn på komplekse og verdilada problemstillinger med utgangspunkt i et bilde. Lærer- og elevaktivitet.	Bruk et bilde knytta til en sak og diskuter begrunnelser for og imot saken. Diskuter hvilke fag dette kan brukes i. Diskuter hvordan slike saker ofte også går på tvers av de tre tverrfaglige temaene.	Eks. Felles aktivitet i kollegiet, tenk-par-del. Diskusjon om bruk til elever og planlegging på trinn. Ansvar: Kari og Anne, utviklingsaktører Når: Fellestid på onsdag kl 13.30.
Økt 2: Elevutsagn som svarer på spørsmålet «<i>Hva tenker du når andre har andre meninger enn deg?</i>» Elevutsagnene kan være utgangspunkt for arbeid med meningsutveksling. Lærer- og elevaktivitet.	Elevutsagnene kan deles ut og sorteres i grupper av kolleger for å få til en diskusjon om elevenes tanker knytta til andres meninger. (Dette kan eventuelt også gjøres sammen med elevene på ulike trinn etterpå.)	
Økt 3: Grunnregler for demokratiske samtaler. Elevaktivitet.	Bruk aktiviteten «Grunnregler for samtale» i kollegiet og diskuter hvordan denne eventuelt kan brukes med elevene.	
Økt 4: Et verktøy for å analysere komplekse og verdilada problemstillinger, tabell og skoleeksempel. Læreraktivitet.	Bruk verktøyet til å diskutere og analysere <i>et eksempel</i> på en kompleks og verdilada problemstilling med lærere på tvers av fag.	
Økt 5: Gavekalender. Rollespill, sortering av	Bruk gavekalenderen eller et annet rollespill for å øve på å	

Arbeid i skolegruppa

- 30 minutter
- Diskuter hvordan dere som skole skal arbeide videre for å sikre spredningen fra «skolegruppa» til profesjonsfellesskapet; dvs felles kompetanseutvikling
- Bruk plakaten og tabellen for å starte/fortsette et arbeid der dere legger en plan for veien videre
 - Progresjon i kompetanseutviklingen i profesjonsfellesskapet - hvilke aktiviteter/verktøy når, og hvordan arbeide
 - Hvordan vil dere introdusere og bruke plakaten i dette arbeidet?

Plenum etter arbeid ved egen skole

- Skolene deler erfaringer med verktøy de har brukt og hvordan de gjorde det
- Skolene deler noe av planene for hva som er de neste skrittene videre (det dere har snakket om denne økta)

Elevmedvirkning

Kunnskapsministeren har lagt frem forslag til ny opplæringslov

Nyhet | Dato: 24.03.2023

- Det foreslås å lovfeste at elevene har rett til **medvirkning** i alt som gjelder dem selv etter loven, at elevene skal bli hørt og at det skal legges vekt på meningene deres. Elevenes selvråderett fra de er 15 år tydeliggjøres.

Elevmedvirkning

På oppdrag fra KS og Elevorganisasjonen har KS Konsulent AS og Oxford Research AS utredet hvordan elevmedvirkning kan få fornyet styrke i skolen med nytt læreplanverk. Utredningen munner ut i konkrete råd om hvordan skoleeier, skoleledere, lærere og elever sammen kan bidra til ny praksis i skolen.

KS KONSULENT
OXFORD RESEARCH

Elevmedvirkning

FoU om hvordan elevmedvirkning kan styrkes i norske skoler i tråd med nytt læreplanverk

«Når elevene blir sett på som ressurser»

Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan skoler i Norge i dag legger til rette for at elevene kan utvikle den aktive rollen som er beskrevet i nytt læreplanverk.

Innhold

1. Kort om hva rapporten sier om elevmedvirkning
2. Hvordan passer denne forståelsen med skolens arbeid med de tverrfaglige temaene?

Hva er elevmedvirkning?

- «å få mulighet til, erfaring med og forståelse for hva det vil si å påvirke, og ta medansvar, for egne og fellesskapets læringsprosesser og demokratideltakelse. Kort sagt handler det om å få være hovedaktør både i eget liv og i egen læringsutvikling gjennom en aktiv elevrolle i samspill med andre.»

Figur 4 Elevenes tenketank om en aktiv elevrolle

Hvorfor er elevmedvirkning viktig?

Det er viktig å styrke elevmedvirkningen i norske skoler av to grunner:

1. elevmedvirkning er svært viktig for å fremme elevenes **motivasjon** og **mestring**, læring og ansvarlighet, og dermed deres tilfredshet med eget liv.
2. analyser av **elevundersøkelsene** over flere år viser at elevene jevnt over ikke opplever tilstrekkelig elevmedvirkning i skolehverdagen, og at opplevd støtte fra lærer er av betydning for å kunne påvirke dette.

Elevers forståelse

Elevene er opptatt av at elevmedvirkning handler om

- å kunne påvirke på mange ulike områder av skolehverdagen, både faglig og sosialt.
- at elevmedvirkning må gjelde alle elever
- at de også vil medvirke når det er utfordringer som skal løses.
- å kunne utvikle en større forståelse for hvorfor de gjør ulike aktiviteter i skolen, og dermed få en bedre «kobling til livet».

Læreres forståelse

Lærerne beskriver elevmedvirkning som det at

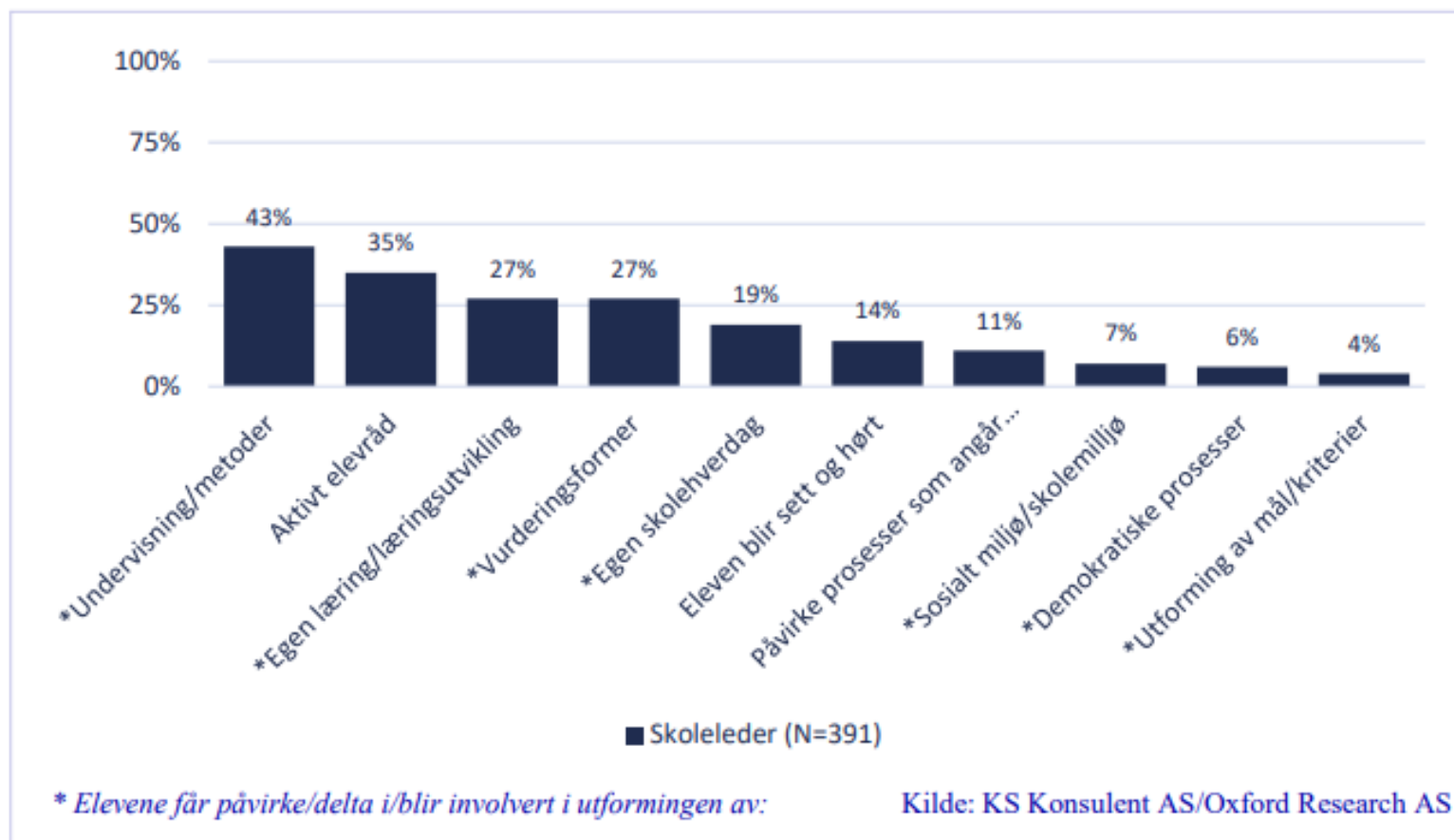
- elevene blir sett, hørt og har påvirkning i sin hverdag, både i timene og på skolen generelt.
- elevene kan påvirke innenfor rammene av det som er hensiktsmessig for læring.
- elevene får medvirke i egen arbeidsprosess ved at eleven kan velge hvordan de vil jobbe med ulike tema, og videre at elevene kan velge hvordan de vil presentere det de har lært.

➤ Lærerne beskriver dermed i stor grad elevmedvirkning som mulighet til å velge.

➤ Elevmedvirkning på skolenivå eksemplifiseres av de fleste som deltagelse i elevrådet, og elevrådets rolle og påvirkning på utviklingsarbeidet på skolen.

Forståelse av elevmedvirkning

- Skoleleder

Figur 5 Hva legger du i begrepet elevmedvirkning?

Anbefalinger

Tre gjennomgående grep i skoler og kommuner som kan kategoriseres som suksessfaktorer:

- 1) Forståelse av hva elevmedvirkning er, holdning som viser at elevmedvirkning er viktig og et trygt læringsmiljø som tilrettelegger for medvirkning
- 2) Strukturelle grep kombinert med en støttende organisasjonskultur som fremmer deling og forplikter alle
- 3) En gjennomgående innsats for å øke og utvikle kompetanse og innsikt hos elever, lærere, skoleledere og skoleeiere

pixabay.com

Anbefalte tilnærminger for å styrke elevmedvirkningen:

- Elevene må involveres i hele læringsprosessen
- Elevenes refleksjon og tilbakemeldinger må etterspørres
- Elevrådets rolle må styrkes
- Skoleeier og skoleleder må sette elevmedvirkning på agendaen
- Nasjonale myndigheter må støtte de lokale aktørene
- Behov for mer kunnskap

Videre samarbeid skoleåret 2023-2024

- Fysisk samling i oktober og mars
- Digitale oppfølginger i november og april
- Ytterligere informasjon kommer fra Regionalt skolesamarbeid øst før sommeren.

